

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιιάδης

Μάρτιος 2016, Τεύχος 55

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «Ήθανου εναντίον Τσακυράκη» - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Δικαστική δεοντολογία, ελευθερία του λόγου και προστασία της προσωπικότητας», 17/3/2016, ώρα 18:00, Ινστιτούτο Goethe Αθηνών
- «Είναι ανθεκτικό το Σύνταγμά μας και τι πρέπει να αλλάξει;», 28/3/2016, ώρα 18:00, Ινστιτούτο Goethe Αθηνών
- «Σελίδες από την ιστορία του συνταγματισμού στα Βαλκάνια», 21/3/2016, ώρα 18:00, ΔΣΑ

Βιβλίο του μήνα

- Ξ. Κοντιιάδης-Α. Φωτιάδου, «Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης», (Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.)
- «Συνταγματική Ανθεκτικότητα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία

Michael Dorf, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Πανεπιστήμιο Cornell

Η άρνηση της Apple να συμμορφωθεί στην εντολή να δημιουργήσει ένα λογισμικό με το οποίο θα ξεκλειδωθεί το iPhone του νεκρού δολοφόνου του San Bernardino, Syed Farook, εδράζεται σε δύο βασικές ενστάσεις. Η πρώτη αντίρρηση έχει να κάνει με την πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί. Η Apple υποστηρίζει ότι η μακροχρόνια επίπτωση που θα έχουν τέτοιες εντολές θα προκαλέσει περισσότερο κακό παρά καλό. Η Apple και οι ποικίλοι υποστηρικτές της, που προέρχονται τόσο από τον χώρο των ατομικών ελευθεριών όσο και από αυτόν της τεχνολογίας, υποστηρίζουν ότι η τεχνολογία που θα δημιουργηθεί για να σπάσει ο κωδικός της τηλεφωνικής συσκευής του τρομοκράτη μπορεί να διαρρεύσει σε χάκερς και άλλα κακόβουλα πρόσωπα (συμπεριλαμβανομένων και άλλων τρομοκρατών). Με άλλα λόγια, η Apple δεν υποστηρίζει απλά ότι η ιδιωτικότητα πρέπει να προκριθεί έναντι της ασφάλειας (παρ' όλο που σίγουρα αυτό το τονίζει ιδιαίτερα), αλλά και ότι τέτοιου είδους εντολές υπονομεύουν την ασφάλεια. Ως προς αυτό το επιχείρημα δεν έχω τις απαραίτητες τεχνολογικές γνώσεις ώστε να εκφέρω άποψη, οπότε το αφήνω στους πιο ειδικούς.

Το δεύτερο επιχείρημα της Apple είναι περισσότερο νομικό και θα εστιάσω σε αυτό. Η Apple υποστηρίζει ότι το Κογκρέσο δεν έχει θεσπίσει νόμο που να επιβάλλει στους κατασκευαστές τηλεφώνων, κομπιούτερ και άλλων ηλεκτρονικών συσκευών, οι οποίες προστατεύονται από κωδικό, να ενσωματώνουν κάποιο «παράθυρο» που να καθιστά δυνατή την παράκαμψή του κωδικού από την κυβέρνηση. Επομένως, σύμφωνα με την Apple η επίκληση του νόμου All Writs Act γίνεται καθ' υπέρβαση των ορίων του.

Είναι σωστό αυτό το επιχείρημα; Η απάντηση είναι αρνητική. Σε γενικό επίπεδο είναι επίφοβο να εξάγεται οποιοδήποτε συμπέρασμα από την αδράνεια του

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Κογκρέσου, όμως δεν είναι ανάγκη να θεμελιωθεί το ζήτημα σε μια τόσο γενική βάση. Για το θέμα αυτό υπάρχει νομολογία.

Το βασικό νομολογιακό προηγούμενο του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ επί του ζητήματος είναι η απόφαση *United States v. New York Telephone Co.*, που εκδόθηκε το 1977. Στην υπόθεση αυτή, το FBI είχε ζητήσει τη συνδρομή μιας εταιρείας τηλεφωνίας για να τοποθετήσει μια συσκευή που καταγράφει τις εισερχόμενες και εξερχόμενες κλήσεις στην τηλεφωνική γραμμή ενός υπόπτου, ο οποίος βρισκόταν υπό ανάκριση. Η τηλεφωνική εταιρεία συνεργάστηκε με το FBI, όχι όμως πλήρως, επικαλούμενη ότι το αίτημα για τη συνδρομή της στο έργο του FBI παραβίαζε έναν ομοσπονδιακό νόμο που απαγόρευε τις παρακολουθήσεις τηλεφώνων. Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα αυτό.

Από πού αντλούσε η κυβέρνηση την εξουσία να απαιτήσει τη συνδρομή της τηλεφωνική εταιρείας; Το Δικαστήριο επικαλέστηκε δύο πηγές. Πρώτον, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας επέτρεπε την έκδοση εντάλματος έρευνας, οπότε η κυβέρνηση μπορούσε να επιχειρήσει να εγκαταστήσει συσκευή παρακολούθησης. Από πού αντλούσε όμως η Κυβέρνηση την εξουσία (μετά από την έκδοση σχετικής δικαστικής εντολής) να υποχρεώσει ένα τρίτο πρόσωπο, το οποίο δεν ήταν ύποπτο για εγκληματική δραστηριότητα, να συνδράμει στο έργο της; Σύμφωνα με το Δικαστήριο, ο νόμος All Writs Act εφαρμόζεται υπό ορισμένες συνθήκες και σε πρόσωπα που δεν συμμετείχαν στην αρχική πράξη ή δεν ευθύνονται για την αδικοπραξία, αλλά είναι σε θέση να εμποδίσουν μια δικαστική εντολή ή τη σωστή απονομή της δικαιοσύνης και περιλαμβάνει ακόμα και πρόσωπα που δεν προέβησαν σε καμία ενέργεια παρεμπόδισης της απονομής της δικαιοσύνης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η υπόθεση Apple φαίνεται να εμπίπτει πλήρως σε αυτή την περίπτωση, αν θεωρηθεί ότι ο κωδικός που κλειδώνει το τηλέφωνο αποτελεί ενέργεια η οποία εμποδίζει το έργο του FBI. Αλλά ακόμη και αν αυτό δεν γίνει δεκτό, το γράμμα της διάταξης καθιστά σαφές ότι η Apple, όπως στο παρελθόν και η εταιρεία τηλεφωνίας New York Telephone, μπορεί να εξαναγκαστεί σε συνεργασία με το FBI. Το επιχείρημα, λοιπόν, της Apple ότι το Κογκρέσο χρειάζεται μια νέα νομική βάση προκειμένου να ζητήσει τη συνδρομή της είναι λανθασμένο.

Η απόφαση *New York Telephone* αναγνωρίζει ότι ο νόμος All Writs Act θέτει όρια στην υποχρεωτική συνεργασία τρίτων προσώπων με την κυβέρνηση. Στην υποθετική περίπτωση που ο δολοφόνος του San Bernardino είχε τηλεφωνική συσκευή με λογισμικό Android, το FBI δεν θα μπορούσε να

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

απαιτήσει τη συνδρομή της Apple απλώς θεωρώντας ότι διαθέτει καλύτερους μηχανικούς από την Google. Όμως η υπόθεση αφορά ένα iPhone, οπότε η απόφαση του Δικαστηρίου πριν από σχεδόν σαράντα χρόνια φαίνεται εφαρμοστέα στην υπόθεση της Apple, στο σημείο όπου αναφέρει ότι «δεν πιστεύουμε πως η εταιρεία αποτελεί τρίτο πρόσωπο, ως προς το οποίο η απουσία οποιασδήποτε σχέσης με το κρινόμενο ζήτημα καθιστά αδύνατη τη δικαστική επιβολή υποχρέωσης να συνδράμει».

Το νομολογιακό αυτό προηγούμενο αφήνει μια πιθανή νομική διέξοδο στην Apple. Δίνει στην εταιρεία τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η συμμόρφωσή της θα αποτελούσε «ανορθολογικό βάρος», μια συνήθη ένσταση στην υποχρέωση δημοσιοποίησης πληροφοριών. Στον βαθμό που αντιλαμβάνομαι το τεχνολογικό ζήτημα, αυτό που ζητείται από την Apple είναι να κατασκευάσει ένα ειδικό για την περίπτωση iOS, που να απενεργοποιεί την προστασία της συσκευής μέσω password. Η Apple στη δημόσια δήλωσή της δεν ισχυρίζεται ότι αυτό παρουσιάζει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία για τους προγραμματιστές της. Αυτό που επικαλείται η Apple είναι, όπως ανέφερα παραπάνω, γενικότερα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικότητας και της ασφάλειας των πελατών της.

Λογίζεται αυτό ως υπέρμετρο βάρος; Αμφιβάλλω αν θα γίνει δεκτό από τα δικαστήρια, παρ' όλο που το επιχείρημα της Apple δεν είναι τόσο ασθενές όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Η Apple υποστηρίζει ότι οι πελάτες της βασίζονται στην ενσωματωμένη προστασία της ασφάλειας που διαθέτουν τα iPhones, προσθέτοντας ότι «αποτελεί ειρωνεία οι ίδιοι μηχανικοί που ενσωματώνουν κρυπτογραφημένο κωδικό στο iPhone για να προστατεύσουν τους χρήστες του, να υποχρεωθούν να καταστήσουν την προστασία αυτή ασθενέστερη, καθιστώντας τους πελάτες μας λιγότερο ασφαλείς».

Για να μιλήσω ξεκάθαρα, πιστεύω ότι η Apple θα χάσει σε αυτό τον αγώνα – τουλάχιστον με βάση το νομολογιακό προηγούμενο. Ένα λειτουργικό Κογκρέσο θα μπορούσε όμως εύκολα να αποφασίσει ότι το να επιτραπεί μια τέτοια δικαστική εντολή θα επιφέρει περισσότερο κακό παρά καλό. Από την άλλη πλευρά, ένα λειτουργικό Κογκρέσο θα έκανε και πολλά άλλα χρήσιμα πράγματα.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<http://www.dorfonlaw.org>, 19/2/2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

«Θάνου εναντίον Τσακυράκη» - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και Αλκμήνη Φωτιάδου, Δικηγόρος, Διδάκτορας Συνταγματικού Δικαίου

Η υπόθεση «Θάνου εναντίον Τσακυράκη», από άποψη συνταγματικής θεωρίας, χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα απλή. Αντικείμενό της αποτελούν αξιολογικές κρίσεις για μια δημόσια πράξη ενός προσώπου που κατέχει δημόσιο αξίωμα.

Αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα κρίσεων που εμπíπτουν στο προστατευτικό πεδίο της ελευθερίας της έκφρασης, χωρίς να υπάρχει καμία εμφανής βάση στην οποία να μπορεί να θεμελιωθεί κάποια στάθμιση μεταξύ της ελευθερίας του λόγου αφ' ενός και της τιμής και υπόληψης αφ' ετέρου. Οι χαρακτηρισμοί παραμένουν στο πλαίσιο της ευπρέπειας και εμπíπτουν στο πεδίο της ανεκτής κριτικής που κατοχυρώνεται στην προστασία της ελευθερίας του δημόσιου διαλόγου. Σε μια έννομη τάξη που προβλέπει τη συνταγματική προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και έχουν διαπλαστεί οι αντίστοιχοι, έστω και ελλιπώς επεξεργασμένοι νομολογικοί κανόνες, μια τέτοια μήνυση δεν θα είχε καμία πιθανότητα να ευδοκιμήσει.

Οι ιδιότητες των διαδίκων είναι ουσιώδεις για την υπόθεση. Ο μηνυόμενος, ως καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, με την επίμαχη ανάρτηση δεν ασκεί μόνο το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση, αλλά και την ακαδημαϊκή του ελευθερία. Η κριτική του δημόσιου λόγου των ανώτατων δικαστών, καθώς και του τρόπου με τον οποίο ασκούν ή υπερβαίνουν τα καθήκοντά τους, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της ελευθερίας αυτής. Η επίμαχη επιστολή εξέρχεται των δικαστικών καθηκόντων και αποτελεί επίκαιρη δημόσια παρέμβαση σε κρίσιμο πολιτικό ζήτημα, η οποία έλαβε αυξημένη δημοσιότητα ακριβώς λόγω της ιδιότητας της συντάκτριας και των παραληπτών της. Εξ άλλου το γεγονός ότι ο Σταύρος Τσακυράκης είναι γνωστός για τη συμβολή του στη θεωρία και την πράξη της ελευθερίας του λόγου προσδίδει ένα ιδιότυπο συμβολικό βάρος στην υπόθεση.

Η συμβολική διάσταση της άσκησης της μήνυσης από την Πρόεδρο ενός από τα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας είναι ακόμη κρισιμότερη. Ταυτόχρονα, η ιδιότητα της μηνύτριας προκαλεί ορισμένες ερμηνευτικές απορίες. Είναι νοητό η Πρόεδρος του Αρείου Πάγου να μη γνωρίζει το συνταγματικό πλαίσιο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης και της ακαδημαϊκής ελευθερίας, καθώς και τη διάκριση μεταξύ αξιολογικής κρίσης και γεγονότος την οποία παγίως ακολουθεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγεληθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου; Είναι νοητό να αγνοεί το κανονιστικό περιεχόμενο της ελευθερίας της έκφρασης όπως αυτό έχει εξειδικευθεί νομολογιακά από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων ως προς την κριτική που είναι θεμιτό να ασκείται σε δικαστές; Τρεις εκδοχές φαίνονται πιθανές: η μηνύτρια είτε δεν γνωρίζει τις σχετικές επιταγές του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ, είτε αδιαφορεί για αυτές, είτε υπέβαλε μια «ακτιβιστική μήνυση» ώστε να συρρικνωθεί το πεδίο ελευθερίας του λόγου, εξαιρώντας τους δικαστές από κάθε κριτική της δημόσιας δράσης τους.

Μια προσεκτική ανάλυση της ελληνικής νομολογίας για την ελευθερία της έκφρασης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει το ενδεχόμενο απρόβλεπτων κρίσεων, καθώς απουσιάζουν νομολογιακοί κανόνες και κριτήρια που να ανταποκρίνονται στα πολύπλοκα ζητήματα που τίθενται. Δεν έχουν, δηλαδή, διαμορφωθεί κατευθυντήριοι άξονες, τους οποίους ο δικαστής να ακολουθεί ή από τους οποίους να αποκλίνει με βάση τα πραγματικά περιστατικά, ώστε να θεμελιώσει την εκάστοτε στάθμιση στην οποία προβαίνει. Αυτό έχει οδηγήσει συχνά στην καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το θολό τοπίο της σχετικής ελληνικής νομολογίας θα μπορούσε να αφήσει κάποια περιθώρια επιχειρηματολογίας στη μηνύτρια ακόμη και στη συγκεκριμένη υπόθεση, η οποία δεν παρουσιάζει καμία πολυπλοκότητα.

Οι αξιολογικές κρίσεις που στη μήνυση εκλαμβάνονται ως προσβλητικές, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως παράδειγμα για την πανεπιστημιακή διδασκαλία της «ανεκτής» κριτικής, την οποία υποχρεούται να ανέχεται κάθε πρόσωπο που αποφασίζει να εκτεθεί στη δημόσια σφαίρα, ακριβώς προκειμένου να υφίσταται αυτή η σφαίρα δημοσίου διαλόγου.

Από άποψη συνταγματικής ερμηνείας, αν υπάρξει μια καταδικαστική απόφαση θα προκληθεί «πάγωμα του δημοσίου διαλόγου». Ο όρος «πάγωμα» (chilling effect) αναφέρεται στην επίδραση που ασκεί στην ελεύθερη έκφραση μια επαπειλούμενη μεταγενέστερη κύρωση, όπως μια ποινική καταδίκη ή οι υπέρμετρες αποζημιώσεις για συκοφαντική δυσφήμιση. Αυτό το πάγωμα οδηγεί στην αυτολογοκρισία μέσω του φόβου και στην αποθάρρυνση της άσκησης κριτικής. Αν πίσω από αυτή τη μήνυση λανθάνει μια τέτοια στοχοθεσία, τότε το επίμαχο ζήτημα λαμβάνει απρόβλεπτες διαστάσεις.

Η πρόσφατη διάταξη με βάση την οποία η Πρόεδρος του Αρείου Πάγου μπορεί να προβεί σε πειθαρχική δίωξη δικαστών δημιουργεί μια επιπρόσθετη παραδοξότητα στην υπόθεση αυτή. Κάθε δικαστής που θα κληθεί να την

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

εκδικάσει τελεί σε ιδιαίτερες σχέσεις καθήκοντος ή εξάρτησης με έναν από τους διαδίκους. Θα ήταν άρα ενδεχομένως υποστηρίξιμο ακόμη και ότι συντρέχει λόγος εξαιρέσης για όλους τους δικαστές;

Η επίμαχη υπόθεση ελευθερίας της έκφρασης δεν είναι σημαντική εξ αιτίας του νομικού ζητήματος που θέτει, η απάντηση στο οποίο είναι από συνταγματική σκοπιά αυτονόητη, αλλά λόγω της ιδιότητας των διαδίκων. Η ίδια η υποβολή μήνυσης με το περιεχόμενο αυτό από την Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, ακριβώς εξ αιτίας του αξιώματός της, επιτελεί το πάγωμα του ελεύθερου διαλόγου. Κάθε κριτική και κάθε επιστημονικός σχολιασμός της υπόθεσης αυτής τείνει να καταστεί εν δυνάμει μηνύσιμος.

πηγή: *The Books' Journal*, 26/2/2016

Δεοντολογία και κριτική

Κωνσταντίνος Μενουδάκος, Επίτιμος Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Δεν θεωρώ ότι οι δικαστικοί λειτουργοί πρέπει να μένουν εγκλωβισμένοι στα υπηρεσιακά τους καθήκοντα. Έχουν και αυτοί δικαίωμα να εκφράζουν τη γνώμη τους για τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία, ακόμη και για εκείνα που έχουν πολιτικό υπόβαθρο και συναρτώνται με πολιτικές επιλογές. Αρκεί το δικαίωμα αυτό να ασκείται κατά τρόπο ώστε να μην κλονίζεται η εμπιστοσύνη των πολιτών στην αμεροληψία και την αντικειμενικότητά τους. Να μη δημιουργούνται, δηλαδή, εις βάρος τους υπόνοιες ότι λειτουργούν με σκοπιμότητες ή ότι διακατέχονται από άκαμπτες υποκειμενικές πεποιθήσεις και προκαταλήψεις, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κρίση τους και κατά την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων τους. Αυτό είναι η ουσία της δικαστικής δεοντολογίας, που τελικό σκοπό έχει να διαφυλάξει τη θεσμική αξιοπιστία της Δικαιοσύνης.

Η ελευθερία αυτή του λόγου που πρέπει να αναγνωρίζεται στους δικαστές ασφαλώς δεν περιορίζει το δικαίωμα κριτικής των απόψεών τους. Όταν ο δικαστής εκφράζεται για θέματα που δεν ανήκουν στα συνταγματικά καθήκοντά του, δεν δικαιούται να επικαλείται τη θεσμική ιδιότητά του για να αποκτήσει μια μορφή ασυλίας έναντι της κριτικής. Οι πολίτες μπορούν να κρίνουν τόσο το περιεχόμενο των απόψεων όσο και τον τρόπο, τον χρόνο και τα μέσα με τα οποία εκφράζεται, να δίνουν τη δική τους εκτίμηση και εξήγηση και να συνάγουν τα δικά τους συμπεράσματα. Όπως δικαιούνται να κρίνουν και αν υπάρχει υπέρβαση των ορίων της δικαστικής δεοντολογίας.

Ως προς το περιεχόμενο και τα όρια της κριτικής στις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακουράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

περιπτώσεις αυτές, υπάρχει ουσιώδης διαφορά σε σχέση με την κριτική των δικαστικών αποφάσεων και γενικότερα των δικαστικών ενεργειών, η οποία ασφαλώς μπορεί και πρέπει να ασκείται, αλλά κατά τρόπο ώστε να μη θίγεται το κύρος της Δικαιοσύνης ως κρατικής λειτουργίας, δηλαδή με συγκεκριμένα επιχειρήματα και τεκμηρίωση, χωρίς απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς. Ενέργειες, όμως, και δηλώσεις δικαστικού λειτουργού που εξέρχονται των ορίων των συνταγματικών καθηκόντων του, είναι δεκτικές κριτικής στα όρια που είναι επιτρεπτά, κατά τον νόμο και την ηθική, για ενέργειες και δηλώσεις οποιουδήποτε προσώπου ασκεί δημόσια δραστηριότητα. Δεν αποκλείονται καταρχήν και εκτιμήσεις, οι οποίες εκφράζουν απαξία για το αντικείμενο της κριτικής, στον βαθμό που δεν αποτελούν ισχυρισμούς υβριστικούς και συκοφαντικούς.

Με τη γνωστή επιστολή της προέδρου Βασιλικής Θάνου προς τους προέδρους των ανώτατων δικαστηρίων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιχειρήθηκε να ερμηνευθεί το νόημα του δημοψηφίσματος της 5ης Ιουλίου 2015 του περασμένου καλοκαιριού, χωρίς, μάλιστα, προβληματισμό για τις νομικές αμφισβητήσεις που είχαν εγερθεί για την προκήρυξή του, και να εξηγηθούν οι αιτίες της δημιουργίας του χρέους του ελληνικού κράτους. Ακόμη περιέχονται και εκτιμήσεις για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος που επιβλήθηκε από τους «δανειστές», τη λεγόμενη τρόικα. Το κείμενο αυτό αναφέρεται στο βασικό πολιτικό πρόβλημα της χώρας και στην καρδιά της κομματικής αντιπαράθεσης. Ανεξάρτητα από το ζήτημα εάν η επιστολή αυτή –η οποία υπογράφεται με την ιδιότητα της προέδρου του Αρείου Πάγου, αναρτήθηκε στην επίσημη ιστοσελίδα του δικαστηρίου και απευθύνεται σε πρόσωπα που ουδεμία σχέση μπορεί να έχουν με τις αιτίες του προβλήματος και με τον τρόπο επίλυσης– παραβιάζει ή όχι τις αρχές της δεοντολογίας, πάντως αποτελεί κείμενο δεκτικό κριτικής, στον ίδιο βαθμό και με την ίδια ένταση που θα μπορούσε να ασκηθεί σε κείμενο προερχόμενο από οποιοδήποτε άλλο «δημόσιο πρόσωπο». Ως προς τα επιτρεπόμενα όρια κριτικής του κειμένου αυτού, ο συντάκτης του δεν δικαιούται να επικαλείται την ιδιότητά του και το κύρος της δικαιοσύνης και του δικαστηρίου, στο οποίο υπηρετεί. Το λάθος της κυρίας Θάνου είναι ότι επικαλείται την ανάγκη διατήρησης του κύρους της θέσης της προκειμένου να περιορίσει την κριτική για ενέργειά της που βρίσκεται έξω από τα όρια των καθηκόντων αυτής της θέσης.

Η κατάθεση από την πρόεδρο του Αρείου Πάγου έγκλησης κατά του καθηγητή Σταύρου Τσακουράκη για την κριτική την οποία άσκησε κατά του περιεχομένου της επιστολής της

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακουράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

αποτελεί ενέργεια που ξαφνιάζει, αλλά και δημιουργεί ανησυχίες. Διότι προδίδει αδυναμία αποδοχής της κριτικής και έλλειψη νηφαλιότητας και ψυχραιμίας, που αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την ορθή άσκηση του έργου της απονομής δικαιοσύνης.

πηγή: «Καθημερινή», 1/3/2016

Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου

Πάνος Λαζαράτος, Καθηγητής Διοικητικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δεν θα αργήσει η ώρα που η προκήρυξη του διαγωνισμού για τις τέσσερις και μόνο άδειες τηλεοπτικής εκπομπής γενικού περιεχομένου θα προσβληθεί στο ΣτΕ με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και αίτηση ακυρώσεως. Με το άρθρο αυτό θα ήθελα να ενημερώσω τους αναγνώστες για τα βασικά ενδεχόμενα επιχειρήματα των πληττομένων ενδιαφερομένων ως προς την αντισυνταγματικότητα της «ακαλαίσθητης» –υπό καβαφική έννοια– τροπολογίας του άρθρου 2Α ν. 4339/2015. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως θα αφορά την αντίθεση της τροπολογίας στο γράμμα και τον σκοπό του άρθρου 15§2 Συντ., λόγω παρακάμψεως του ΕΣΡ, με τις ακόλουθες αιτιάσεις: α) Ο έλεγχος της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ. Ο άμεσος έλεγχος και στα τρία εδάφια της συνταγματικής διατάξεως είναι ο αυτός. Όλα τα άλλα είναι προφάσεις εν αμαρτίαις. β) Το θεμελιωδέστερο στοιχείο αμέσου ελέγχου είναι πάντα κατά το Σύνταγμα η χορήγηση τηλεοπτικής άδειας. γ) Το ΕΣΡ είναι όργανο του κράτους. Δεν είναι ΝΠΔΔ. Διάκριση μεταξύ κρατικού ελέγχου και ελέγχου του ΕΣΡ θα ήταν λαθεμένη. δ) Το άρθρο 15§2 δεν κάνει καμία διάκριση μεταξύ ενός πυρήνα αρμοδιοτήτων ελέγχου του ΕΣΡ και άλλων αρμοδιοτήτων «εκτός πυρήνα» που ανήκουν κάπου αλλού. Όλες οι αρμοδιότητες του άρθρου 15§2 Συντ. ανήκουν εν πάση περιπτώσει σε αυτόν τον πυρήνα. ε) Το πρόβλημα «ανωτέρας βίας» που επικαλείται η Αιτιολογική Έκθεση, ήτοι η διαπιστωθείσα αδυναμία της Διασκέψεως των προέδρων της Βουλής να εκλέξει νέα μέλη του ΕΣΡ, δεν μπορεί να δικαιολογήσει παράβαση του άρθρου 15§2 Συντ. Μια τέτοια θεωρία ανωτέρας βίας που δικαιολογεί συνταγματικές εκτροπές δεν έχει ποτέ υποστηριχθεί από κανένα και δεν έχει καμία τύχη στο ΣτΕ.

Ένας δεύτερος λόγος θα αφορά την αντίθεση της «ακαλαίσθητης» ρυθμίσεως στο άρθρο 14§9 εδ. β΄ Συντ. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ο νόμος προβλέπει τα μέτρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

και τους περιορισμούς που είναι απαραίτητοι για τη διασφάλιση της διαφάνειας και της πολυφωνίας στην ενημέρωση. Πρώτιστη υποχρέωση του κράτους είναι να ευνοεί την πολυφωνία και όχι να την περιορίζει. Τέτοιος περιορισμός της κρατικής υποχρέωσης διασφάλισης πολυφωνίας θα ήταν δυνατός μόνο για άκρως ορισμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος, αναγομένους σε άλλη συνταγματική αρχή. Που όπως θα δειχθεί στη συνέχεια κάθε άλλο παρά τεκμηριώνονται στην Αιτιολογική Έκθεση.

Ο τρίτος λόγος θα αφορά την παράβαση του άρθρου 10§§1,2 της ΕΣΔΑ. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να γνωρίζει ότι περιορισμοί στον αριθμό των τηλεοπτικών αδειών, ήτοι στην ελευθερία εκφράσεως, την οικονομική ελευθερία και τον πλουραλισμό επιτρέπονται κατά την ΕΣΔΑ μόνο για λόγους που αφορούν κυρίως την εδαφική ακεραιότητα, την ασφάλεια της χώρας, την υγεία και το απόρρητο. Καμία απολύτως σχέση με την Αιτιολογική Έκθεση. Όσο για τα τρία επιχειρήματα της Εκθέσεως, είναι τόσο αδύναμα που δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί ότι μπορούν να δικαιολογήσουν την αδιαμφισβήτητη προσβολή των άρθρων 15§2, 14§9 εδ. β' Συντ. και 10§2 ΕΣΔΑ.

Συνοπτικά: α) Το κράτος δεν έχει δικαίωμα να κλείνει επιχειρήσεις για να καταστήσει οικονομικά βιώσιμες τις υπόλοιπες. Ούτε κουρεία, ούτε δικηγορικά γραφεία, ούτε τηλεοπτικούς σταθμούς. Στα συντάγματα των δυτικών δημοκρατιών αυτά τα ρυθμίζει η αγορά και όχι το κράτος.

β) Ο πίνακας της Αιτιολογικής Εκθέσεως είναι μεροληπτικός, ακατανόητος, ανακριβής και λαθεμένος. Πάντως, το επιχείρημα ότι η Ελλάδα πρέπει να το κάνει όπως η «Τσεχία» δεν έχει πιθανότητα στο ΣτΕ. Εκτός και εάν κάποιος ονειρεύεται στο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο την Τσεχία του «Αστείου» του Κούντερα. γ) Το επιχείρημα ότι τάχα οι εξελίξεις της τεχνολογίας επιβάλλουν περιορισμό του ψηφιακού φάσματος προκειμένου το «υπόλοιπο» να δοθεί υποχρεωτικά στην κινητή τηλεφωνία είναι αόριστο και μη πειστικό, αν δεν καθοριστεί: 1) Πόσο ακριβώς μέρος του φάσματος θα δοθεί στην κινητή τηλεφωνία και ποια κινητή τηλεφωνία; 2) Από ποια ακριβώς διάταξη διεθνούς συνθήκης επιβάλλεται η διάθεση του συγκεκριμένου μέρους του φάσματος στην κινητή τηλεφωνία; 3) Γιατί το υπολειπόμενο μέρος του φάσματος, μετά την αφαίρεση, αρκεί μόνο για 4 τηλεοπτικές άδειες γενικού περιεχομένου; 5) Γιατί να μην περιοριστούν οι 4 άδειες κρατικής τηλεοράσεως προκειμένου να απελευθερωθεί φάσμα;

Μία Αιτιολογική Έκθεση που δεν δίδει σαφείς απαντήσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « Έθάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

σε αυτά τα εύλογα ερωτήματα απλώς συσκοτίζει, με υψιπετές ψευδοτεχνοκρατικό ύφος, αλλά δεν ξεγελάει έμπειρους δικαστές.

Ταπεινή συμβουλή από έναν καθηγητή του διοικητικού δικαίου και δικηγόρο στο ΣτΕ για ένα τέταρτο του αιώνα. Η κυβέρνηση να πάρει πίσω την «ακαλαίσθητη» και πρόδηλα αντισυνταγματική ρύθμιση. Πρόκειται για το χρονικό προαναγγελθέντος, βέβαιου και δίκαιου θανάτου.

πηγή: «Καθημερινή», 17/2/2016

Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Φίλιππος Σπυρόπουλος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η τροπολογία με την οποία ο αριθμός των δημοπρατούμενων τηλεοπτικών αδειών ορίστηκε σε τέσσερις (4), και η αρμοδιότητα της οργάνωσης της διαγωνιστικής διαδικασίας για τη χορήγησή τους ανατέθηκε στον υπουργό Επικρατείας, πάσχει πολλαπλά.

Η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 (άρθρο 15 παρ. 2) υπήγαγε τον έλεγχο και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ. Πριν από τη συνταγματική αναθεώρηση, η αρμοδιότητα του καθορισμού του αριθμού των τηλεοπτικών αδειών ανήκε στον υπουργό Τύπου και ΜΜΕ, η δε σχετική ρύθμιση προέβλεπε την εξάντληση των τεχνικών δυνατοτήτων, δηλαδή τη χορήγηση τόσων τηλεοπτικών αδειών όσο ήταν τεχνικώς εφικτό (βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 2328/1995). Η αρμοδιότητα αυτή μεταφέρθηκε με την αναθεώρηση, άνευ άλλου τινός, στο ΕΣΡ, κατ' αποκλειστικότητα. Επομένως, η τροπολογία αντίκειται στη συνταγματική διάταξη.

Στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας αναφέρεται ότι το αναθεωρημένο άρθρο 15 του Συντάγματος για τη ραδιοφωνία και τηλεόραση περιορίζει την αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ στον έλεγχο και στην επιβολή κυρώσεων για παράβαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας.

Το άρθρο αυτό ορίζει επί λέξει: «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή διοικητικών κυρώσεων υπάγονται

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « Έθάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ ... Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους ... λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας ...». Η αιτιολογική έκθεση κάνει προφανώς διάκριση μεταξύ του «άμεσου ελέγχου του Κράτους» αφ' ενός και του «ελέγχου και της επιβολής διοικητικών κυρώσεων» εκ μέρους του ΕΣΡ αφ' ετέρου. Δηλαδή, κατά την αιτιολογική έκθεση, ο «έλεγχος» που ασκεί το ΕΣΡ είναι τμήμα μόνο του «άμεσου ελέγχου του Κράτους», το υπόλοιπο του οποίου ασκείται από τον αρμόδιο υπουργό.

Πλην όμως, ο έλεγχος του ΕΣΡ δεν είναι «έλεγχος για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων», αλλά «έλεγχος και επιβολή διοικητικών κυρώσεων». «Άμεσος έλεγχος του Κράτους» και «έλεγχος από το ΕΣΡ», και μάλιστα κατ' αποκλειστικότητα, είναι ένα και το αυτό. Ορθώς επισημαίνεται στην επιστήμη, προ πολλού, ότι δεν υπάρχουν δύο ή τρεις έννοιες του «άμεσου ελέγχου του Κράτους», αλλά μόνο μία, εκείνη που καλύπτει όλα τα θέματα που μπορούν να επηρεάσουν ουσιωδώς τη ραδιοτηλεοπτική δραστηριότητα. Σε αυτά περιλαμβάνεται και η χορήγηση των τηλεοπτικών αδειών, συνεπώς και ο καθορισμός του αριθμού τους, αφού το ζήτημα αυτό συναρτάται άμεσα με τη διασφάλιση του πλουραλισμού της πληροφόρησης, την οποία εγγυάται, κατά το Σύνταγμα, το ΕΣΡ και όχι τα πολιτικά όργανα του Κράτους, δηλαδή η Κυβέρνηση ή η Βουλή.

Ο καθορισμός του αριθμού των τηλεοπτικών αδειών μόνο σε τέσσερις αντίκειται στην αρχή του πλουραλισμού της τηλεοπτικής πληροφόρησης, που επιβάλλει τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων τεχνικών πόρων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα εισόδου στο τηλεοπτικό σύστημα του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών. Η Ελλάδα κινδυνεύει να είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη, όπου η μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση θα έχει ως συνέπεια τη μείωση του πλουραλισμού της τηλεοπτικής πληροφόρησης, η διασφάλιση του οποίου, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την πραγμάτωση του δικαιώματος των πολιτών στην πληροφόρηση.

Από τα παραπάνω προκύπτει (α) ότι η αρμοδιότητα καθορισμού του αριθμού των τηλεοπτικών αδειών ανήκει αποκλειστικά στο ΕΣΡ, (β) ότι ο αριθμός αυτός πρέπει να ανταποκρίνεται, κατά το δυνατόν, στην εξάντληση των διαθέσιμων τεχνικών πόρων με γνώμονα την αρχή του πλουραλισμού και (γ) ότι η αρμοδιότητα της οργάνωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « Έθνου εναντίον Τσακουράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

της διαγωνιστικής διαδικασίας ανήκει επίσης κατ' αποκλειστικότητα στο ΕΣΡ, ως τμήμα του «ελέγχου» του.

πηγή: «Καθημερινή», 12/2/2016

Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες

Γιώργος Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σε προηγούμενο άρθρο μας (24.1.2016) προσπαθήσαμε να οριοθετήσουμε τις βασικές συνταγματικές παραμέτρους της αδειοδότησης των τηλεοπτικών σταθμών, με ιδιαίτερη έμφαση στο ότι ο ισχύων νόμος (4339/2015) προσχωρεί στην αγοραία λογική της «βιωσιμότητας» και υποβαθμίζει τον επικοινωνιακό πλουραλισμό τόσο ως (εσωτερική) πολυφωνία όσο και ως (εξωτερική) πολυμέρεια. Εκτοτε μεσολάβησαν πολλές και πυκνές εξελίξεις, με έναυσμα ορισμένες ατυχίες εν πολλοίς πρωτοβουλίες της κυβέρνησης, και αναδείχθηκαν κρίσιμα συνταγματικά θέματα, τα οποία εστιάσθηκαν αφενός μεν στο ποιος καθορίζει τον αριθμό των αδειών, αφετέρου δε στο ποιος μπορεί να δώσει αυτές τις άδειες. Θεωρώ λοιπόν σκόπιμο να επισημανθούν, συμπληρωματικά, και τα εξής:

Στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 επαναλήφθηκε συνειδητά (με επιμονή, ιδίως, του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη) η ρητή εξαίρεση της τηλεόρασης από τις προστατευτικές διατάξεις του Τύπου (άρθρο 15.1Σ), ενώ στο τροποποιημένο άρθρο 15.2Σ προβλέφθηκε ότι «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης [ΕΣΡ] που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους, που λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας, έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

Αντικρουόμενες ερμηνείες

Με βάση λοιπόν αυτές τις σαφείς συνταγματικές επιταγές, ο καθορισμός του αριθμού των αδειών είτε από τον υπουργό (κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης) είτε, πολλώ μάλλον, από τη Βουλή, δεν προσκρούει, κατά την άποψή μου, στο Σύνταγμα, διότι η απόφαση αυτή δεν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « Έθνου εναντίον Τσακουράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

αποτελεί έκφραση του άμεσου κρατικού ελέγχου αλλά προέκταση της κανονιστικής ρύθμισης του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου. Ως εκ τούτου τα κόμματα της αντιπολίτευσης δικαιούνται μεν να ασκούν κριτική στην κυβέρνηση για το ότι δεν ανέθεσε αυτόν τον καθορισμό στο ΕΣΡ (κάτι βέβαια που δεν έκαναν ούτε η ΝΔ ούτε το ΠαΣοΚ όταν ήταν στην κυβέρνηση), αλλά η κριτική αυτή είναι αμιγώς πολιτική και πάντως δεν δικαιολογεί, επ' ουδενί, την άρνησή τους να συμπράξουν στη συγκρότηση του ΕΣΡ. Αυτό συνιστά, σε κάθε περίπτωση, αδικαιολόγητο θεσμικό εκβιασμό (ανάλογο με αυτόν που έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας...), ο οποίος βέβαια ενισχύει την επιχειρηματολογία ότι βρίσκονται σε ανοιχτή γραμμή με τους σημερινούς ιδιοκτήτες των καναλιών ή, ακόμη χειρότερα, ότι ενίοτε λειτουργούν και σαν μακρά χειρ τους στον χώρο της Βουλής...

Αντίθετα, η αδειοδότηση των σταθμών, ως εξειδίκευση του άμεσου ελέγχου του κράτους - που κατά τα προεκτεθέντα υπηρετεί ορισμένες αρχές και αξίες - ανήκει αναμφίβολα και κατ' αποκλειστικότητα στο ΕΣΡ. Η αντίθετη άποψη, η οποία διατυπώθηκε από την κυβέρνηση στην αιτιολογική έκθεση της προσφάτως ψηφισθείσας τροπολογίας της, ότι είναι άλλος ο άμεσος έλεγχος του κράτους, γενικά, και άλλος ο έλεγχος που ασκεί το ΕΣΡ (ο οποίος δήθεν αφορά μόνον τις «ελεγκτικές αρμοδιότητες της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας» και ταυτίζεται με τις διοικητικές κυρώσεις) όχι μόνον δεν μου φαίνεται πειστικός, εν όψει της ως άνω ρητής διατύπωσης, αλλά έρχεται και σε καταφανή αντίθεση με την αιτιολογική έκθεση που κατέθεσε η νυν κυβέρνηση, λίγο καιρό πριν, για τον ισχύοντα νόμο - στον οποίο εντάσσεται η τροπολογία... -, όπου διακηρύσσεται πανηγυρικά ότι «Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος, η ραδιοτηλεόραση υπόκειται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους, ο οποίος περιλαμβάνει και την υποβολή της επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής σε καθεστώς αδειοδότησης από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)». Εν προκειμένω δηλαδή έχουμε δύο πλήρως αντικρουόμενες ερμηνείες, μία για τον νόμο και μία για την τροπολογία του, από την ίδια κυβέρνηση και για το ίδιο θέμα...

Συναίνεση έστω στο... και πέντε

Πέραν των ανωτέρω όμως, την αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ ως προς τις άδειες έχει κρίνει ήδη το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο αποφάνθηκε κατηγορηματικά ότι: «Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης λειτουργεί στο πλαίσιο της θεσμικής εγγυήσεως του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή μη υποκείμενη σε διοικητικό

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

έλεγχο, και ασκεί τον κατά την συνταγματική αυτή διάταξη άμεσο έλεγχο του Κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης, για την εξασφάλιση της αντικειμενικότητας, της ισότητας των όρων και της προαγωγής της ποιότητας των προγραμμάτων, καθώς και της τηρήσεως της δημοσιογραφικής δεοντολογίας» (ίδιες και οι ΣΤΕ 2951/2004 και 1901/2014).

Ως εκ τούτου, η απόφαση της κυβέρνησης να παρακάμψει το ΕΣΡ και να αναθέσει την αδειοδότηση στον υπουργό (και άρα σε υπαλλήλους που υπόκεινται σε αυτόν και όχι σε μέλη μιας ανεξάρτητης αρχής, που απολαμβάνουν καθεστώς προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας) αντιβαίνει καταφανώς το Σύνταγμα και θα καταπέσει λογικά από το Συμβούλιο Επικρατείας, με βάση την ήδη διαμορφωθείσα νομολογία του. Συνακόλουθα η επιλογή αυτή, ακόμη και αν προσχωρήσουμε στην άποψη ότι υπαγορεύεται από γνήσιο ενδιαφέρον για τη ρύθμιση (και όχι για τον έλεγχο...) των τηλεοπτικών μέσων, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε θεσμικό εκτροχιασμό της όλης προσπάθειας και κατ' επέκτασιν σε παράταση του καθεστώτος αβεβαιότητας και αδιαφάνειας.

Το μόνο λοιπόν που απομένει, για να μην έχει η προσπάθεια ρύθμισης του τηλεοπτικού τοπίου την τύχη του «βασικού μετόχου», είναι, έστω και στο «και πέντε», να επιδιωχθεί συναινετικά ο επανακαθορισμός των νομοθετικών όρων της αδειοδότησης, με κύριους άξονες πρώτον, την πλουραλιστική αναδιάταξη του τηλεοπτικού τοπίου, δεύτερον, τον καθορισμό των αδειών είτε από το ΕΣΡ είτε, έστω, από τον υπουργό αλλά με ενεργότερο και αποφασιστικότερο τον ρόλο του ΕΣΡ (π.χ. δεσμευτική εισήγηση, που θα ανατρέπεται μόνο με ειδική αιτιολογία, ή παροχή σύμφωνης γνώμης) και, τρίτον, την παροχή των αδειών κατ' αποκλειστικότητα από το ΕΣΡ, το οποίο, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να συγκροτηθεί τάχιστα, χωρίς παλινωδίες και υπεκφυγές.

πηγή: Εφημερίδα «Το Βήμα», 21/2/2016

Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες

Ακρίτας Καϊδατζής, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Με την αναθεώρηση του 2001 τέθηκαν στο άρθρο 15 του Συντάγματος δύο κανόνες.

Κανόνας πρώτος: Για να λειτουργήσει τηλεοπτικός σταθμός απαιτείται άδεια. Ο λόγος προφανής: η τηλεόραση έχει στην εποχή μας τεράστια επιρροή, κάτι εν δυνάμει επικίνδυνο για το δημοκρατικό πολίτευμα. Η τηλεόραση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνατο εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

πρέπει, για τον λόγο αυτόν, να υπόκειται στον «άμεσο έλεγχο του κράτους» (λόγια του Συντάγματος).

Ο μόνος αποτελεσματικός έλεγχος είναι η αδειοδότηση: ελέγχεται η σοβαρότητα και η υπευθυνότητά σου πριν πάρεις την άδεια και, αν παραβείς τους όρους της, η άδεια ανακαλείται.

Κανόνας δεύτερος: Τις άδειες τις δίνει, δηλαδή διενεργεί τη διαδικασία αδειοδότησης, μια ανεξάρτητη αρχή, το ΕΣΡ. Ο λόγος επίσης προφανής: το Σύνταγμα δεν εμπιστεύεται γι' αυτή τη δουλειά τις υπηρεσίες του κράτους, που ελέγχονται από την κυβέρνηση.

Με την ίδια αναθεώρηση τέθηκε, σε άλλο άρθρο, το 101Α, ακόμα ένας κανόνας: Το ΕΣΡ μόνο με διακομματική συμφωνία μπορεί να οριστεί. Ο κανόνας αυτός, εν δυνάμει, αναιρεί τους κανόνες του άρθρου 15.

Η αντιπολίτευση γίνεται veto player και, αν δεν συμφωνήσει να συγκροτηθεί ΕΣΡ, άδειες δεν δίνονται.

Είκοσι πέντε χρόνια μετά τη λεγόμενη «απελευθέρωση» της ραδιοτηλεόρασης (στην πραγματικότητα, καταπάτηση και υπεξαίρεση του δημόσιου αγαθού της ραδιοτηλεοπτικής επικοινωνίας) και 15 χρόνια μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος, το πολιτικό σύστημα χρεώνεται, διαχρονικά, μια βαρύτατη αποτυχία:

Κανένας από τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς που λειτουργούν σήμερα δεν έχει άδεια, και επομένως, όπως δεν έχει κουραστεί να επαναλαμβάνει το Συμβούλιο της Επικρατείας από το 2010, κανένας δεν λειτουργεί νομίμως (ΣτΕ 3578/2010 Ολομ., κ.ά.).

Αυτό είναι μια βαρύτατη παραβίαση της νομιμότητας και του κράτους δικαίου, που δεν είναι ανεκτή από το Σύνταγμα. Είναι επίσης ντροπή για το πολιτικό σύστημα. Είναι επιτακτική και κατεπείγουσα συνταγματική αναγκαιότητα (μια κατάσταση δικαιοκρατικής έκτακτης ανάγκης) να δοθούν αμέσως οι άδειες, χωρίς καμία χρονοτριβή για οποιονδήποτε λόγο.

Παράλληλα, εδώ και κάποια χρόνια, η πολιτική εξουσία έχει υποπέσει σε ακόμη ένα βαρύτατο ατόπημα. Δεν φρόντισε να επιλέξει νέα μέλη για το ΕΣΡ, όταν έληξε η θητεία των προηγούμενων, με αποτέλεσμα, όπως επίσης εδώ και χρόνια λέει το Συμβούλιο της Επικρατείας, να μην έχει πια νόμιμη συγκρότηση, δηλαδή κατ' ουσίαν δεν υφίσταται ΕΣΡ και δεν μπορεί να εκδώσει καμία πράξη, γιατί, αν το κάνει, η πράξη θα ακυρωθεί ως παράνομη (ΣτΕ 3515/2013 Ολομ., κ.ά.).

Εννοείται, ούτε άδεια μπορεί να δώσει. Είναι λοιπόν εξίσου επιτακτική και κατεπείγουσα συνταγματική αναγκαιότητα, να συγκροτηθεί αμέσως το ΕΣΡ, χωρίς καμία χρονοτριβή για οποιονδήποτε λόγο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «Ήθάνου εναντίον Τσακυράκη» - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Η κυβερνητική πλειοψηφία δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα για να αναιρέσει αυτή τη δεύτερη αντισυνταγματικότητα, τη μη συγκρότηση του ΕΣΡ. Η πρωτοβουλία ανήκει στην αντιπολίτευση, που μέχρι στιγμής όμως μπλοκάρει τη διαδικασία (ο veto player που λέγαμε).

Τι μπορεί να κάνει η κυβερνητική πλειοψηφία; Αυτό που ήδη έκανε. Να προσπαθήσει να αναιρέσει τουλάχιστον την πρώτη αντισυνταγματικότητα και να φροντίσει να χορηγηθούν, επιτέλους, οι τηλεοπτικές άδειες. Όμως, ελλείψει του αρμόδιου οργάνου, του ΕΣΡ, δεν υπάρχει άλλη λύση παρά αυτές, κατ' ανάγκη και κατ' οικονομία, να δοθούν από τη διοίκηση.

Η αντιπολίτευση λέει ότι η ενέργεια αυτή είναι αντισυνταγματική, διότι παρακάμπτεται το αρμόδιο όργανο. Όμως, δεν είναι περισσότερο αντισυνταγματική ενέργεια το να μη χορηγηθούν καθόλου οι άδειες; Αν δεν γίνει τίποτε, μένουμε με δύο αντισυνταγματικότητες, τη μη συγκρότηση του ΕΣΡ και τη, σοβαρότερη, μη χορήγηση αδειών. Δεν είναι πολύ προτιμότερη τουλάχιστον η αναίρεση της μιας αντισυνταγματικότητας;

Λύση ανάγκης και κατ' οικονομία, βεβαίως. Που, ακριβώς γι' αυτό, υπάρχει ένας απλός τρόπος να αποσειεί κάθε υπόνοια αντισυνταγματικότητας: να προβλεφθεί ότι η διαδικασία αδειοδότησης που θα ξεκινήσει αμέσως, τελεί υπό την έγκριση του ΕΣΡ. Όταν αυτό συγκροτηθεί. Με ευθύνη της αντιπολίτευσης.

πηγή: «Εφημερίδα των Συντακτών», 15/2/2016

Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός

Πέτρος Ι. Παραράς, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου

Την τελευταία εξαετία διαπιστώνεται μια σαφής απόκλιση από τα στοιχεία που συνθέτουν το πολίτευμά μας ως φιλελεύθερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, με παράλληλη δε απαξίωση και των αρχών του Κράτους δικαίου αλλά και των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Λίγα παραδείγματα, με λυδία λίθο τη νομική επιστήμη: α) Η συνεχής θέση κανόνων δικαίου με τις λεγόμενες Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου κατά πλήρη περιφρόνηση του νομοθετικού σώματος. Στο διάστημα αυτό (2010-2015) εξεδόθησαν εβδομήντα τέτοιες Πράξεις που κατόπιν εκλήθησαν απλώς οι βουλευτές να επικυρώσουν, β) Τα περισσότερα νομοσχέδια εισάγονται στη Βουλή με την διαδικασία του κατεπείγοντος, η ύλη τους κατανέμεται σε τρία ή τέσσερα άρθρα, αλλά το περιεχόμενό τους ξεπερνά, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και τις διακόσιες σελίδες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Βουλευτές παραδέχονται ότι τα ψήφισαν χωρίς να τα έχουν διαβάσει προηγουμένως!, γ)Η διολίσθηση του κοινοβουλευτικού βίου είναι προφανής με όσες ασχήμιες συμβαίνουν εντός Βουλής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, μεταξύ άλλων, η εντός του Κοινοβουλίου ομολογία υπουργού ότι προτείνει μεν στο Σώμα την υπερψήφιση νομοσχεδίου που αυτός εισηγείται, το οποίο όμως ο ίδιος δεν προτίθεται να εφαρμόσει!, δ)Η ανεξαρτησία των δικαστηρίων επίσης δοκιμάζεται. Δεν είναι λίγες οι φορές που υπουργικά χείλη δηλώνουν ότι δεν θα εφαρμόσουν δικαστικές αποφάσεις, προφανώς διότι τους είναι ενοχλητικές, ε)Επίσης, και χωρίς πρόθεση εξάντλησης των παραδειγμάτων, η εν μία νυκτί κατάργηση της ΕΡΤ με ΠΝΠ, η διεξαγωγή δημοψηφίσματος εντός τριών ημερών, η εμφανέστατη προσπάθεια φίμωσης της ελευθερίας του λόγου με τον αυθαίρετο περιορισμό του αριθμού των καναλιών, αλλά και η απαξίωση του θεσμού της οικογένειας με την αυστηρότερη φορολόγηση αυτών που έχουν παιδιά. Για τους ανεγκέφαλους συμβούλους του Υπουργείου Οικονομικών, η απόκτηση τέκνου είναι τεκμήριο ευμάρειας!

Περαιτέρω, οι «εξουσιαστές» επέδραμαν και κατά της κοινωνίας, εξαθλιώνοντας, με την παρατεινόμενη λιτότητα, τους όρους διαβίωσης των ασθενέστερων μελών της, είναι δε συστηματική η προσπάθεια γενικότερης συμπίεσης της κοινωνίας προς την ανέχεια. Πρόκειται περί την άνωθεν επιβαλλόμενη καθοδικής κοινωνικής κινητικότητας, άλλως εξίσωση όλων προς τα κάτω (descenseur social), κατά την προσφιλή μέθοδο των παλαιοκομμουνιστών της Σοβιετικής Ένωσης.

Στα παραπάνω να προστεθεί η διάλυση του εκπαιδευτικού συστήματος, η αλαζονεία, η διαπλοκή, η συνειδητή υποβάθμιση όλων των ελευθέρων επαγγελματιών με στόχο την οικονομική εξόντωση των πάντων, κατά παράβαση του άρθρου 5§1 Συντ. που κατοχυρώνει την ελευθερία της οικονομικής ανέλιξης του καθενός ανάλογα με τις ικανότητές του, αλλά και η αναρρίχηση σε θέσεις ευθύνης μόνον ανάξιων ή μετριότατων (δυστυχώς πληθαίνουν οι ανειδίκευτοι χειριστές του κυβερνητικού εκσκαφέα), φαινόμενα που έχουν ήδη διαμορφώσει ένα κλίμα εκρηκτικό, πλήρους ανασφάλειας για τους πολίτες, τους οποίους αγνοεί παντελώς το άλλωστε ανύπαρκτο κράτος. Αυτό, το μόνο που ξέρει είναι να καλλιεργεί μεθοδικά, ενόψει όλων των εκτεθέντων, το ταξικό μίσος, στους κόλπους της κοινωνίας. Είναι λοιπόν ουτοπία να υποστηρίζεται σήμερα ότι είμαστε ελεύθεροι και ασφαλείς για να απολαμβάνουμε όλα τα δικαιώματα που μας κατοχυρώνει πάντως το Σύνταγμα. Εδώ δεν έχουμε πια την

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

γαλλική «φαντασία στην εξουσία», αλλά τον ελληνικό «παραλογισμό στην εξουσία». Βαίνουμε, δηλαδή, «προς εγκατάλειψη της ορθολογικής τάξης των ανθρωπίνων πραγμάτων» (G. Steiner).

Θεωρώ ότι τα προαναφερθέντα αποτελούν σοβαρές ενδείξεις ότι το «πολιτικό εκκρεμές» έχει αρκετά μετατοπισθεί από το πολίτευμα της φιλελεύθερης δημοκρατίας και τον οφειλόμενο σεβασμό στον πολίτη και τα δικαιώματά του, προς μεθόδους αυταρχικές, όπου η τήρηση της νομιμότητας, αλλά και της στοιχειώδους λογικής, εξαρτάται, πολλές φορές, από τη διάθεση των εξουσιαστών, χωρίς βέβαια να δύναται να λεχθεί ότι τελούμε ήδη σε «καθεστώς αυταρχικό» (régime autoritaire) που είναι το ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ δημοκρατίας και ολοκληρωτικού καθεστώτος.

Ονοματίζω, λοιπόν, το αποκλίνον αυτό πολιτικό σύστημα, στο οποίο τώρα βιώνουμε, με τον δάνειο όρο «αυταρχικός φιλελευθερισμός»-“autoritärer Liberalismus” (Hermann Heller, Guy Hermet), ώστε η φράση αυτή να στεγάσει αφενός τον κορμό του πολιτικού και οικονομικού φιλελευθερισμού που όλοι προσποιούνται ότι τηρούν, αφετέρου δε τις όντως σημαντικές παρεκκλίσεις που επέφεραν σαυτόν τα παρατεθέντα και άλλα παραδείγματα αυταρχισμού, τα οποία τείνουν στην προϊούσα αποθέσμιση των σπουδαιότερων δομών του κράτους. Είναι σαφές ότι οι ιδεολογικές εμμονές, εφόσον υπηρετούνται ευλαβώς, ωθούν σε αυταρχική-καθεστωτική νοστροπία που δεν έχει βέβαια καμία σχέση με τις αρχές του Κράτους δικαίου που διδάσκουμε στις Νομικές Σχολές.

πηγή: «Ελεύθερος Τύπος», 28/2/2016

Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο

Μιλτιάδης Παπαϊωάννου, πρώην Υπουργός

Η συζήτηση για την αλλαγή του εκλογικού νόμου ξεκίνησε με ανορθόδοξο τρόπο. Με κυβερνητικές διαρροές. Ένα μείζον θέμα που συνδέεται με την οργάνωση και τη λειτουργία της δημοκρατίας μας χρησιμοποιείται για επικοινωνιακές και μικροπολιτικές σκοπιμότητες. Η κυβέρνηση και όλα τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να καταθέσουν δημόσια τις προτάσεις τους. Με βάση τις συγκεκριμένες προτάσεις να ξεκινήσει ένας δημόσιος διάλογος, στον στόχο αναζήτησης της ευρύτερης πολιτικής συνεννόησης.

Στην Ελλάδα της κρίσης το εθνικό συμφέρον επιβάλλει οι επόμενες εκλογές να γίνουν με ένα νέο αναλογικό εκλογικό σύστημα, που να ευνοεί τη συγκρότηση κυβερνητικών συνεργασιών για τη διασφάλιση της πολιτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

σταθερότητας. Η πολιτική σταθερότητα είναι όρος για την οικονομική και κοινωνική πρόοδο της χώρας. Στην Ευρώπη οι περισσότερες χώρες έχουν συστήματα απλής αναλογικής και κυβερνώνται σταθερά από συνασπισμούς κομμάτων: Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Ιταλία, Αυστρία, Δανία, Σουηδία, Φινλανδία, Ουγγαρία, Πορτογαλία και τελευταία η Ισπανία.

Ως θετικές προτάσεις για την επίτευξη του στόχου της κοινοβουλευτικής και κυβερνητικής συνεργασίας θεωρώ εκείνες που στις βασικές παραμέτρους κάθε εκλογικού συστήματος καθιερώνουν:

Α. Αναλογικότητα ψήφων - εδρών στο 100% και σε κάθε περίπτωση να μην είναι μικρότερη του 90%. (Πριμοδότηση τριάντα εδρών). Πριμοδότηση γίνεται μόνον όταν το πρώτο κόμμα λάβει πανελλαδικό ποσοστό τουλάχιστον 42%. Τότε είναι σαφές ότι η εντολή του λαού είναι ο σχηματισμός αυτοδύναμης κυβέρνησης. Οι πρόσφατες εμπειρίες της πριμοδότησης του πρώτου κόμματος χωρίς κριτήρια και στόχο δυστυχώς οδήγησαν σε εκβιαστικές εκλογικές αναμετρήσεις με οδυνηρές συνέπειες για τη χώρα και τον λαό.

Β. Η περιφερειακή εκπροσώπηση είναι στον πυρήνα κάθε εκλογικού συστήματος. Οι νομοί, ως εκλογικές περιφέρειες, αποτελούν ένα σταθερό παραδοσιακό στοιχείο της πολιτικής, διοικητικής και εκλογικής ζωής του τόπου (εκτός Αττικής, Θεσσαλονίκης). Προσωπικά, πιστεύω ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για τη χάραξη νέων εκλογικών περιφερειών σε μονοεδρικές και πολυεδρικές, στο επίπεδο των σημερινών διοικητικών περιφερειών. Αν παραμείνει ο νομός ως βασική εκλογική περιφέρεια, τότε η κατάτμηση και φυσικά η αναδιάρθρωση των μεγάλων εκλογικών περιφερειών (Αττικής - Θεσσαλονίκης) είναι επιβεβλημένες για πολλούς λόγους.

Γ. Σταυρός ή λίστα για την εκλογή βουλευτών. Ένα από τα κεντρικά ζητήματα του δημόσιου βίου για πολλά χρόνια. Η κατάργηση του σταυρού είναι μεγάλο χτύπημα στο πελατειακό σύστημα. Η απόλυτη εισαγωγή της λίστας έχει όμως και μειονεκτήματα στον βαθμό που τα κόμματα δεν έχουν κατακτήσει δημοκρατικές λειτουργίες. Στην ολοκληρωμένη πρότασή μου για προσαρμογή στη χώρα μας του γερμανικού μοντέλου θεωρώ ότι ο σταυρός πρέπει να παραμείνει στις μονοεδρικές και να εισαχθεί ο θεσμός της λίστας στις πολυεδρικές. Η εισαγωγή στη χώρα μας των βασικών παραμέτρων του «γερμανικού μοντέλου» θα είναι αναμφίβολα μια μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή. Στο πρόσφατο παρελθόν την είχαν υποστηρίξει το ΠαΣοΚ και πολλά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας, μεταξύ των οποίων και ο σημερινός πρόεδρος της Κυριάκος Μητσοτάκης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Δ. Το όριο αντιπροσώπευσης στην κατανομή των εδρών στη χώρα μας είναι στο 3%. Είναι από τα μικρότερα στην Ευρώπη. Οι περισσότερες χώρες έχουν το 5%, που σε μερικές περιπτώσεις φθάνει και στο 10%. Η διασφάλιση του αναγκαίου στόχου της πολιτικής σταθερότητας προϋποθέτει αλλαγές και σε αυτό το επίπεδο. Ο κατακερματισμός των πολιτικών δυνάμεων αποτελεί τροχοπέδη στην αναζήτηση κυβερνητικών συμμαχιών όμορων ιδεολογικά πολιτικών δυνάμεων πάνω σε κοινό πρόγραμμα. Συνεργασίες που πρέπει να διευκολύνονται και προεκλογικά ως συνασπισμός κομμάτων αλλά και μετεκλογικά ως συμμαχίες αυτοτελών κομμάτων. Η κοινοβουλευτική εκπροσώπηση πολύ μικρών κομμάτων έχει αποδειχθεί ότι οδηγεί σε ετερόκλητους συνασπισμούς, ανιστόρητους συμβιβασμούς και εκβιαστικά διλήμματα που από τα πράγματα θέτουν σε περιπέτειες τον στόχο της πολιτικής σταθερότητας. Πρότασή μου είναι το όριο αντιπροσώπευσης να ανέλθει στο 5%.

Οι παραπάνω σκέψεις και προτάσεις είναι η ευθύνη συμμετοχής μου σε έναν κρίσιμο διάλογο που την επιβάλλει η μακροχρόνια πορεία μου στα πολιτικά πράγματα της χώρας.

πηγή: Εφημερίδα «Το Βήμα», 14/2/2016

Ποιο εκλογικό σύστημα;

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Το εκλογικό σύστημα αλληλεπιδρά με το κομματικό σύστημα και επηρεάζει καθοριστικά τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Οι βασικές επιλογές του εκλογικού συστήματος ασκούν, επίσης, άμεση επίδραση στην εκλογική συμπεριφορά και στην πολιτική κουλτούρα.

Η σημασία του εκλογικού συστήματος για την ανάδειξη της κυβέρνησης, τη λειτουργία της Βουλής και συνολικά για την πολιτική ζωή είναι υψηλότερη από κάθε άλλη συνταγματική ή νομοθετική ρύθμιση. Με αυτό το σκεπτικό, είναι σοφή η συνταγματική πρόβλεψη για την επίτευξη αυξημένης πλειοψηφίας 200 βουλευτών προκειμένου να εφαρμοστεί ένας νέος εκλογικός νόμος στις αμέσως επόμενες εκλογές.

Πέντε είναι τα κρίσιμα αιτήματα που καλείται να σταθμίσει και να εξισορροπήσει ο σχεδιαστής του εκλογικού συστήματος: η διεύρυνση της συμμετοχής των πολιτών, η γεωγραφική και πολιτική αντιπροσώπευση, η κυβερνησιμότητα, η επιλογή (και ανανέωση) της πολιτικής τάξης και η αντιμετώπιση φαινομένων διαπλοκής και μαύρου πολιτικού χρήματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγεληθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Το ισχύον εκλογικό σύστημα είναι αναχρονιστικό. Δεν ανταποκρίνεται στη σημερινή πολιτική, κομματική και κοινωνική πραγματικότητα. Διαστρεβλώνει την αρχή της αντιπροσωπευτικότητας. Οδηγεί σε κυβερνητικές τερατογενέσεις. Απωθεί τους πολίτες ως προς την άσκηση του δικαιώματος ψήφου. Δεν ευνοεί την αναβάθμιση του πολιτικού προσωπικού. Επιτείνει τη συγκρουσιακή πολιτική κουλτούρα. Αναπαράγει φαινόμενα διαφθοράς.

Τι πρέπει να γίνει; Κατ' αρχάς, κατάτμηση των τεράστιων εκλογικών περιφερειών και δημιουργία περιφερειών όπου θα εκλέγονται 6 έως 8 βουλευτές. Διατήρηση, όμως, και ορισμένων μικρότερων περιφερειών για λόγους γεωγραφικής αντιπροσώπευσης. Διατήρηση του κατωφλίου εισόδου στο Κοινοβούλιο στο 3%, για την αποφυγή «τοπικιστικού» χαρακτήρα κομμάτων.

Εξάλλου, αντικατάσταση του bonus των 50 εδρών από ένα σύστημα προμοδότησης του πρώτου κόμματος με γνώμονα τόσο το εκλογικό του ποσοστό όσο και τη διαφορά του από το δεύτερο και το τρίτο κόμμα. Κατάργηση του σταυρού προτίμησης και αντικατάστασή του από προκριματικές εσωκομματικές εκλογές για την ανάδειξη των υποψηφίων, μία διαδικασία επωφελής για την αναβάθμιση της κομματικής ζωής. Θέσπιση ασυμβιβάστου για τα αξιώματα του υπουργού και του βουλευτή. Τέλος, διατήρηση του αριθμού των 300 βουλευτών, ώστε να μην υποβαθμιστεί περαιτέρω η λειτουργία της Βουλής.

πηγή: Εφημερίδα «Έθνος», 9/2/2016

Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική

Κυριάκος Παπανικολάου, Λέκτορας της Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Πριν από λίγες ημέρες απεβίωσε ένας ανώτατος δικαστής. Η εμβέλεια του συνταγματικού λόγου του εκτεινόταν πολύ πέραν της αμερικανικής έννομης τάξης, την οποία από τη θέση του δικαστή στο Ανώτατο Δικαστήριο (Supreme Court) υπηρέτησε επί τρεις δεκαετίες. Η γλαφυρότητα και το βάθος της νομικής γλώσσας του τον εντάσσουν σε κύκλο ευάριθμων ομοτέχνων του αυτού επιπέδου. Ο Αντονιν Σκαλία (Antonin Scalia) όχι μόνο επηρέασε ουσιωδώς τα ρεύματα της αμερικανικής συνταγματικής νομολογίας των τελευταίων δεκαετιών αλλά και συγκαθόρισε την οπτική πραγμάτευσης των θεμελιωδών ζητημάτων της θεωρίας του συνταγματικού δικαίου. Η βασική ερμηνευτική θεώρησή του είναι ότι ο ερμηνευτής πρέπει να μένει πιστός στα νοήματα που εγγυήθηκαν με λέξεις οι θεμελιωτές του αμερικανικού Συντάγματος (originalism). Αυτή η θεώρηση αντιδιαστέλλεται προς τη λεγόμενη δυναμική ερμηνεία του Συντάγματος, η οποία δέχεται ότι το συνταγματικό νόημα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγεληθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

ανανεώνεται χωρίς προσήλωση σε πηγαίες αυθεντίες.

Ο θάνατος του Σκαλία έχει προκαλέσει έντονες πολιτικές συζητήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο πρόεδρος Ομπάμα αμέσως μετά την ανακοίνωση του θανάτου του δικαστή δήλωσε ότι προτίθεται να προτείνει πρόσωπο για την κάλυψη της κενωθείσας θέσης. Από την άλλη πλευρά, ο επικεφαλής της πλειοψηφίας στη Γερουσία Μιτς Μακ Κόνελ ζήτησε από τον απερχόμενο πρόεδρο να μην ασκήσει τη σχετική αρμοδιότητά του αλλά να αφήσει το ζήτημα ανοικτό για τον επόμενο πρόεδρο, ώστε να ακουσθεί ενδιάμεσως η εκλογική φωνή του λαού. Το διακύβευμα είναι ότι υπό την παρούσα οκταμελή σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η λεγόμενη προοδευτική πτέρυγα του δικαστηρίου ισοδυναμεί αριθμητικά με τη συντηρητική, στην οποία εντασσόταν ο Σκαλία. Συνεπώς, η αποδοχή της προεδρικής πρότασης μπορεί να ενισχύσει την προοδευτική τάση με ένα πέμπτο μέλος, που θα της παράσχει πλειοψηφική υπεροχή στις κρίσιμες αποφάσεις υψηλού συνταγματικού ενδιαφέροντος.

Η συζήτηση στις ΗΠΑ αναδεικνύει την πολιτική διάσταση της συνταγματικής δικαιοσύνης και εγείρει την εύλογη απορία πώς γίνεται αποδεκτό οι δικαστές να επηρεάζονται από τις πολιτικές πεποιθήσεις τους κατά την άσκηση του δικαιοδοτικού έργου τους. Η απορία αυτή διαλύεται αν φωτισθεί η διαφορά της πολιτικής διάστασης της συνταγματικής δικαιοσύνης από την πολιτική εξουσία της κυβέρνησης. Ο δικαστής καλείται σε οριακές περιπτώσεις συνταγματικής ερμηνείας, οι οποίες πάντως δεν είναι σπάνιες, να προβαίνει σε σταθμίσεις εξαρτώμενες από την ιδιάζουσα προσέγγισή του στο πολύπλευρο αξιακό σύστημα της συνταγματικής τάξης. Είναι δυσχερέστατο στην πράξη να προκρίνεται με τρόπο κοινώς αποδεκτό, δηλαδή με όρους ορθότητας ή αλήθειας, μία και μόνη λύση των δυσχερών συνταγματικών ζητημάτων, έστω και αν αυτό το ιδεώδες εμπνέει το δικαστικό έργο. Συνεπώς, πρόκεινται περισσότερες εξίσου νόμιμες λύσεις και η εκάστοτε πρόκριση μιας από αυτές αποτελεί πολιτική απόφαση. Έτσι εξηγούνται και οι μεταστροφές της νομολογίας, οι οποίες βεβαίως δεν είναι αυθαίρετες αλλά βασίζονται σε διαφορετικές σταθμίσεις εξίσου θεμελιωμένες με εκείνες των αρχικών δικαστικών κρίσεων. Απεναντίας, οι πολιτικές αποφάσεις της κυβέρνησης δεν χρειάζονται τη συνεχή θεμελίωσή τους στο Σύνταγμα με την ιδιόλεκτο της συνταγματικής ερμηνείας. Το Σύνταγμα αποτελεί κατά κανόνα όριο, και όχι γνώμονα, των πολιτικών αποφάσεων της κυβέρνησης. Η δημοκρατική νομιμοποίησή της αρκεί για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων σύμφωνων με την εκάστοτε πλειοψηφική πρόσληψη του δημοσίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- « 'Θάνου εναντίον Τσακυράκη' - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

συμφέροντος· πρόκειται για αμιγώς πολιτική εξουσία. Έναντι αυτής της εξουσίας η διαφορά του πολιτικού φορτίου της συνταγματικής δικαιοσύνης δεν είναι ποσοτική αλλά ουσιαστική: Βασίζεται στην επιδίωξη της αντικειμενικής ορθότητας και όχι στη δύναμη της πλειοψηφίας. Φέρει το βάρος της θεμελίωσης και όχι την ευχέρεια της επιλογής. Αυτή ακριβώς η πολιτική διάσταση της συνταγματικής δικαιοσύνης έχει φέρει στο κέντρο της δημόσιας συζήτησης στις Ηνωμένες Πολιτείες την πλήρωση της κενωθείσας θέσης στο Ανώτατο Δικαστήριο· και αυτό δεν έχει σχέση με πρόσωπα αλλά με ιδέες.

Στην Ελλάδα το ζήτημα των σχέσεων της πολιτικής εξουσίας με την απονομή της δικαιοσύνης δεν συζητείται συνήθως με αφορμή πολιτικές τομές του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, παρότι αυτές παρέχουν ευρύχωρο πεδίο για την ανταλλαγή επιχειρημάτων. Στην εποχή της ευμάρειας η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας έθεσε στο προσκήνιο την ανάγκη βιωσιμότητας της οικονομικής ανάπτυξης. Στην εποχή της οικονομικής κρίσης το ίδιο δικαστήριο έχει κληθεί να κρίνει τα εύλογα όρια εδραιωμένων δικαιωμάτων, όταν μεταβάλλονται δραματικά οι δημοσιονομικές δυνάμεις του κράτους, και να στερεώσει εκ νέου τον πήχη της αξιοπρεπούς διαβίωσης. Είναι κρίμα ότι όταν εκδίδονται τέτοιες αποφάσεις δεν τροφοδοτείται αλλά παύει η όποια σχετική πολιτική συζήτηση. Η αξία των μεγάλων αποφάσεων των δικαστηρίων μας δεν βρίσκεται μόνο στο «διά ταύτα» αλλά, κυρίως, στην αιτιολογία τους· και αυτή δίδει εξαιρετικά γόνιμες ευκαιρίες για ευρύτερο διάλογο σχετικά με τις πολιτικές επιλογές μας. Η συνειδητοποίηση και η ανενδοίαστη αποδοχή αυτού του ρόλου της συνταγματικής δικαιοσύνης είναι πολλαπλώς ωφέλιμες, διότι θα απελευθερώσουν την ευρύτερη αξιοποίηση των μεγάλων δικαστικών αποφάσεων εντός του πολιτικού διαλόγου και θα ενισχύσουν την εμβέλεια του συνταγματικού λόγου των δικαστών εντός της κοινωνίας.

Σε μια μελλοντική αναθεώρηση του Συντάγματος πιθανότατα θα τεθεί και πάλι το ζήτημα της ίδρυσης συνταγματικού δικαστηρίου· ίσως δε αυτή τη φορά η συζήτηση να μην επικεντρωθεί στο «εάν» αλλά στο «πώς» της ίδρυσής του. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο πολιτικός ρόλος του συνταγματικού δικαστή πρέπει να είναι παραδεδεγμένος γνώμονας για τις αναθεωρητικές επιλογές σχετικά με την οργάνωση και τις αρμοδιότητες ενός συνταγματικού δικαστηρίου. Οι δικαστές, βεβαίως, ενός νέου συνταγματικού δικαστηρίου μπορεί να αποφασίσουν να ερμηνεύουν το Σύνταγμα με προσήλωση στις καταβολές των συνταγματικών διατάξεων. Ωστόσο, μια τέτοια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η Apple, το FBI και η ισχύουσα νομοθεσία»
Michael Dorf
- «΄Θάνου εναντίον Τσακυράκη΄ - Το πάγωμα του δημόσιου διαλόγου», Ξενοφών Κοντιάδης – Αλκμήνη Φωτιάδου
- «Δεοντολογία και κριτική», Κωνσταντίνος Μενουδάκος
- «Χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου»
Πάνος Λαζαράτος
- «Η τηλεόραση υπό κυβερνητικό έλεγχο»
Χ. Ανθόπουλος-Ξ. Κοντιάδης-Φ. Σπυρόπουλος
- «Συνταγματικές παρεκτροπές και πολιτικές ευθύνες», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Επιτακτική συνταγματική αναγκαιότητα να δοθούν άδειες», Ακρίτας Καϊδατζής
- «Ο αυταρχικός φιλελευθερισμός», Πέτρος Παραράς
- «Η χώρα χρειάζεται έναν νέο εκλογικό νόμο»,
Μιλτιάδης Παπαϊωάννου
- «Ποιο εκλογικό σύστημα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Ένας δικαστής, ο θάνατος και η πολιτική»,
Κυριάκος Παπανικολάου

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Δικαστική δεοντολογία, ελευθερία του λόγου και προστασία της προσωπικότητας», 17/3/2016, ώρα 18:00, Ινστιτούτο Goethe Αθηνών

προσήλωση θα ήταν και πάλι η δική τους πολιτική απόφαση. Μια τέτοια απόφαση, άλλωστε, είναι το διακύβευμα της θέσης που άφησε κενή ο Αντονιν Σκαλία.

πηγή: Εφημερίδα «Το Βήμα», 21/2/2016

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου διοργανώνει ανοικτή εκδήλωση με θέμα

«Δικαστική δεοντολογία, ελευθερία του λόγου και προστασία της προσωπικότητας»

την **Πέμπτη 17 Μαρτίου 2016** και ώρα **18:00**, στο
αμφιθέατρο του **Ινστιτούτου Goethe Αθηνών** (Ομήρου
14-16)

Ομιλητές

Χρήστος Ράμμος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου
της Επικρατείας

Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, Αντιπρόεδρος
του Συμβουλίου της Επικρατείας

Ιωάννης Σαρμάς, Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Χριστόφορος Κοσμίδης, Αρεοπαγίτης

Αλκμήνη Φωτιάδου, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Συνταγματικού
Δικαίου

Συντονιστής

Κωνσταντίνος Μενουδάκος, Επίτιμος Πρόεδρος
του Συμβουλίου της Επικρατείας

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

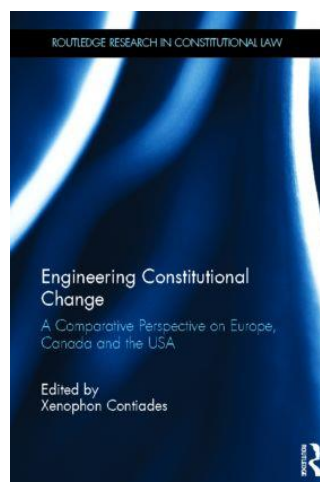
Εκδηλώσεις

- «Είναι ανθεκτικό το Σύνταγμά μας και τι πρέπει να αλλάξει;», 28/3/2016, ώρα 18:00, Ινστιτούτο Goethe Αθηνών

- Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, με αφορμή την έκδοση του βιβλίου των **Ξενοφώντα Κοντιάδη – Αλκμήνη Φωτιάδου, Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης** (Σειρά: Συγκριτικό Συνταγματικό Δίκαιο, Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.), καθώς και τη νέα έκδοση του βιβλίου **Χ. Contiades (Ed.), Engineering Constitutional Change. A Comparative Perspective on Europe, Canada and the USA** (Routledge 2016 - Paperback), διοργανώνει δημόσια συζήτηση με θέμα

«Είναι ανθεκτικό το Σύνταγμά μας και τι πρέπει να αλλάξει;»

τη **Δευτέρα 28 Μαρτίου 2016** και ώρα **18:00**, στο
αμφιθέατρο του **Ινστιτούτου Goethe Αθηνών** (Ομήρου
14-16)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Είναι ανθεκτικό το Σύνταγμά μας και τι πρέπει να αλλάξει;», 28/3/2016, ώρα 18:00, Ινστιτούτο Goethe Αθηνών
- «Σελίδες από την ιστορία του συνταγματισμού στα Βαλκάνια», 21/3/2016, ώρα 18:00, ΔΣΑ

Ομιλητές

Κυριάκος Μητσοτάκης, Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας

Φώφη Γεννηματά, Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ

Γιώργος Καμίνης, Δήμαρχος Αθηναίων

Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, Ομότιμος Καθηγητής

Πανεπιστημίου Αθηνών

Τη συζήτηση θα συντονίσει ο **Αθανάσιος Ράντος**,

Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

- Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του **Α. Μπουζιά, Πολίτευμα και Κομματικοί Σχηματισμοί στη Σερβία 1903-1914** (Αντ. Ν. Σάκκουλας 2015), διοργανώνει ανοικτή εκδήλωση με θέμα

«Σελίδες από την ιστορία του συνταγματισμού στα Βαλκάνια»

τη **Δευτέρα 21 Μαρτίου 2016** και ώρα **18:00**, στην αίθουσα εκδηλώσεων του **Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών** (Ακαδημίας 60)

Ομιλητές

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Σελίδες από την ιστορία του συνταγματισμού στα Βαλκάνια», 21/3/2016, ώρα 18:00, ΔΣΑ

Βιβλίο του μήνα

- Ξ. Κοντιάδης-Α. Φωτιάδου, «Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης», (Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.)

- «Συνταγματική Ανθεκτικότητα», Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Αλέξανδρος Μαλλιάρης, Πρέσβης επί τιμή

Κωνσταντίνα Μπότσιου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Αστέρης Αθ. Μπουζιάς, Διδάκτωρ Νομικής - Βαλκανιολόγος

Συντονιστής

Σπύρος Βλαχόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Βιβλίο του μήνα

- Ξενοφών Κοντιάδης - Αλκμήνη Φωτιάδου, «Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης» (Σειρά: Συγκριτικό Συνταγματικό Δίκαιο, Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.)

Μόλις κυκλοφόρησε

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι να αναδείξει την αλληλουχία και τη συναρμογή των θεματικών της ανθεκτικότητας του Συντάγματος και της συνταγματικής αλλαγής υπό το πρίσμα της οικονομικής κρίσης. Η ανθεκτικότητα του Συντάγματος προϋποθέτει την ικανότητά του να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες, αξιοποιώντας μηχανισμούς τυπικής και άτυπης συνταγματικής μεταβολής. Αντίστοιχα, η απάντηση στα ερωτήματα ποιος,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλίο του μήνα

- Ξ. Κοντιάδης-Α. Φωτιάδου, «Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης», (Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.)

- «Συνταγματική Ανθεκτικότητα», Χαράλαμπος
Ανθόπουλος

πότε, πώς και γιατί αλλάζει το Σύνταγμα εμπλουτίζεται από τη διερεύνηση της ανθεκτικότητάς του υπό συνθήκες κρίσης.

Πώς ορίζεται η ανθεκτικότητα του Συντάγματος και πώς μπορεί να αξιοποιηθεί από τη συνταγματική επιστήμη;

Πώς αντέδρασαν τα Συντάγματα απέναντι στην οικονομική κρίση και πού οφείλονται οι διακριτοί δρόμοι που ακολούθησαν στις πληττόμενες χώρες;

Πώς αλλάζουν τα Συντάγματα και πώς αναλύονται τα διαφορετικά μοντέλα-ιδεότυποι συνταγματικής αλλαγής;

Αποτελεί η παραδοσιακή διάκριση μεταξύ αυστηρών και ήπιων Συνταγμάτων επαρκή και κατάλληλη αφετηρία για την κατανόηση της συνταγματικής αλλαγής ή είναι αναγκαία η επεξεργασία διαφορετικών μορφών συνταγματικής δυσκαμψίας;

Πόσο χρήσιμες είναι οι εμπειρικές μέθοδοι έρευνας και οι μετρήσεις για την κατανόηση της συνταγματικής αλλαγής;

Πώς επηρεάζουν οι πολιτισμικοί παράγοντες τη συνταγματική αλλαγή;

Πώς μπορεί να αποφευχθεί να απωλέσουν την κανονιστική τους δύναμη οι πιο ευάλωτες υπό συνθήκες οικονομικής κρίσης ρυθμίσεις του συνταγματικού κειμένου, δηλαδή τα κοινωνικά δικαιώματα;

Αποτελεί η ανθεκτικότητα του Συντάγματος ένα νέο κριτήριο για την αξιολόγηση και τον σχεδιασμό του;

[από το οπισθόφυλλο του βιβλίου]

Συνταγματική Ανθεκτικότητα

Η «συνταγματική ανθεκτικότητα» είναι μια καινούργια έννοια, την οποία εισήγαγαν στην ελληνική και τη διεθνή συνταγματική συζήτηση ο Ξενοφών Κοντιάδης και η Αλκμήνη Φωτιάδου (βλ. το πρόσφατο βιβλίο των δύο συγγραφέων Η ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016). Μέχρι τώρα για την «ανθεκτικότητα» γινόταν λόγος κυρίως στο πεδίο της γεωπονίας, της μεταλλουργίας, της ψυχολογίας ή της οικολογίας («ανθεκτικά» εδάφη, «ανθεκτικά» μέταλλα, ψυχική «ανθεκτικότητα» κ.λπ.).

Οι δύο Έλληνες συγγραφείς, έχοντας προ οφθαλμών την κρίση της «κανονιστικότητας» των σύγχρονων ευρωπαϊκών Συνταγμάτων, ιδίως στις χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την οικονομική κρίση (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία), μεταφέρουν την προβληματική της «ανθεκτικότητας» στον χώρο της συνταγματικής θεωρίας.

Στην προοπτική αυτή ως «συνταγματική ανθεκτικότητα»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλίο του μήνα

- Ξ. Κοντιάδης-Α. Φωτιάδου, «Η Ανθεκτικότητα του Συντάγματος. Συνταγματική αλλαγή, δικαιώματα και κυριαρχία σε συνθήκες κρίσης», (Σάκκουλας 2016, XIII & 184 σελ.)

- «Συνταγματική Ανθεκτικότητα», Χαράλαμπος
Ανθόπουλος

ορίζεται η διαδικασία προσαρμογής των Συνταγμάτων, μέσα από τυπικές ή άτυπες συνταγματικές μεταβολές, σε αντιξοότητες, τραύματα, απειλές ή ακόμη και καταστροφές, αλλά και η ικανότητά τους να επανέλθουν στην κανονικότητα μετά τα αλλεπάλληλα σοκ, αν και όχι κατ' ανάγκην στην κατάσταση που υπήρχε πριν.

Προσαρμογή σημαίνει βέβαια κάποια υποχωρητικότητα. Ο Κοντιάδης και η Φωτιάδου δεν υπερασπίζονται ένα άκαμπτο συνταγματικό «δέον» που πρέπει πάση θυσία να βρει εφαρμογή, ανεξαρτήτως των οικονομικών συνθηκών.

Ως προς αυτό διαφοροποιούνται σαφώς από τον ανένδοτο αντιμνημονιακό συνταγματικό λόγο, που ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής κατά την περίοδο 2010-2014 και ο οποίος βασιζόταν στον ψευδή μύθο της αυτονομίας του πολιτικού από το οικονομικό. Οι δύο συγγραφείς έχουν επίγνωση ότι το συνταγματικό δίκαιο δεν βρίσκεται έξω από την Ιστορία, αντίθετα επηρεάζεται έντονα από τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές.

Από την άλλη όμως πλευρά δεν ταυτίζουν το Σύνταγμα με την ιστορική πραγματικότητα, ως εάν κάθε τι που είναι πραγματικό να θεωρείται αυτόχρονα και συνταγματικό. Μια τέτοια απλώς περιγραφική λειτουργία του Συντάγματος θα αναιρούσε τον ίδιο τον λόγο της ύπαρξής του. Το ζητούμενο λοιπόν είναι να διαφυλάσσονται κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του Συντάγματος οι ευκαιρίες της αποτελεσματικότητάς του μέσα στις δοσμένες ιστορικές συνθήκες.

Χαράλαμπος Ανθόπουλος
Εφημερίδα «Έθνος», 2/3/2016